

Plakát a plakát után

KIVONATOK A KÖNYV ÉS A KIÁLLÍTÁS UTÁN

Maczó Péter

**...Plakát mindig lesz,
akár hordozni fog művé-
szi értéket, akár nem.**

FELVIDÉKI ANDRÁS

... akár nem. Nos a következő oldalak inkább cáfolatok erre, sőt! Jelen kötet szerkesztője *Kulinyi István* sajátos megszállottságával a magyar tervezőgrafika több kötetét is tervezte. Bizonyára sokan ismerik a két-kötetes Design almanachot és a téma kapcsán ennek az összegző válogatáskönyvnek az elődjét is, amely – immár harminc évvel ezelőtt – éppen a magyar plakát száz évének állított emléket.

Múlik az idő, de a plakát marad – mondhatnánk elégedetten, bár talán az elégedettség hiányzik leginkább. A kiállításkönyv egyik alkotójától vett kritikus mondat mottónak jó. Igaz is (sajnos) megprovokatív is. Az *Alapfy Stúdió*ban született kötet sokunknak ajándék volt karácsony táján, de (ha már az

ünnep oly közel esett) talán a születés-allegória is beleképzelhető, bár az alkotói szándék nem elég! Idézve az egyik idézőt (*Guillaume Apollinaire*)

»...a nyomtatványok, plakátok és hirdetések korszakunk költészetét hordják magukban.«

Néha úgy tűnik, korunk szemétét. Mert a kereskedelmi (no és a politikai) ízlés olykor fűzfapoétai szintre süllyedt, s ez elég eufémikus jelző arról, amit igazán gondolok.

Szexi, meztelen csirkecombok óriásplakátokon, és banán (de köztársaság nélkül), a jóléti életforma póre igazolásaként, minimálban – a szocializmus ikonikus képei – itt maradt.

...mindig minden olcsó. De mennyire! És ugyan kinek? Sorolhatnám, ha a kampányok esztétikája/morálja elviselné

Fent a könyv és a kiállítási entré, alatta a kötet Szilvássy Nándor ikonikus motívumával.

Baráth Ferenc: Millennium
Kulinyi István: Visual pollution
Tóth Andrej: Traviata
Hegedűs 2 László: A 3 testőr
Alapfy András: Mozart 250
Felvidéki András: Károly király
Lőrincz Attila: Hair

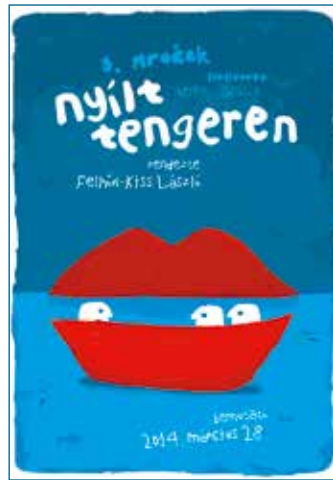

a szójátékot, ám játéknak már nem nevezhető, és plakátnak is csak annyira, hogy óriás méret és sok van belőle, de nem művészi és nem a kultúráról szól. Régi plakátbiennálék rémlenek fel, mikor a meghirdetett téma az (elcsépelte?) béke, a (ma már abszurdnak tűnő) szolidaritás

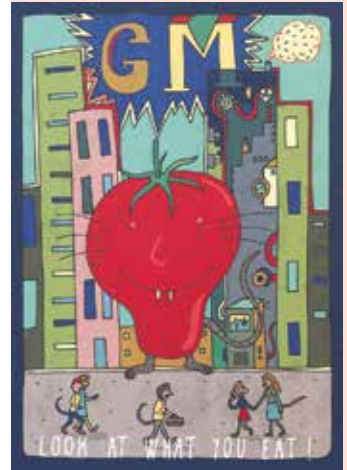
vagy a természet védelmére invitálták a résztvevőket. Na jó, a felmelegedés maradt, meg egy kicsit a szelektív hulladékgyűjtés is, de inkább csak szelektív. Abban – európai viszonylatban – nagyok vagyunk. A látásunk, a hallásunk is az: nemzetközpontú...

Ha az elmúlt harminc évre tekintünk vissza (melynek e kötet ízelítő lenyomatát gyűjtötte egybe), akkor az ezredforduló körüli időszak kulturális programjai közül számos aktualitást fedezhetünk fel, a filmeket és színházi premiereket hirdető klasszikusoktól a különféle cím alatt tematizált rendezvények és évfordulók posztereig. Szándékunk szerint, ezek közül válogatva a textilbiennálé, a designhét, a filmszemle máig élő szakmai fórumaink, míg a gépipari formatervezés (mint olyan) a nagy gyári háttérkapacitások eltűntével marginálissá vált, és – nehezen valljuk be – a sok évig kitaró békécsabai grafikai biennálé, melynek plakátjait – némi tipográfiai fenn tartással nézve – a főtémákhoz briliánsan igazodó, filozofikus képi és gondolatársításokkal Schmal Károly készítette, nos

Csordás Zoltán: Nyílt tengeren
Koncz Tímea: Génmódosított étel
Vidák Zsolt: Metro Budapest
Baranyai András: Atlétika

Vargha Balázs: Design hét
Molnár Kálmán: Textiltriennálé
Kara György: Gépipari
 Formatervezési Triennálé
Bagossy Levente: Magyar
 Filmszemle, Budapest
Rostoka László: Affiche 1.
Schmal Károly: Tervezőgrafikai
 biennálé, Békéscsaba

az egyre inkább egyetemi hallgatók bemutatkozásává vált, míg a tervezőgrafikai stúdiók (jó érzékkel) kezdeményezett Graphifestje egyre népszerűbb lett. Rendezvényei up to date képet adnak legjobb alkotásaik bemutatásával.

Tematikus vállalásai, meghirdetett programjai, például az 50 éves Helvetica és a Goethe évforduló egyéni pályázatokként is sikereseknek bizonyultak. Bár a helyszín kiválasztásánál mindig meg kellett küzdeni a gyorsan változó világgal, ahol a társadalmi érdeklődés és a magánérdekek realitása keresztezte egymást. Míg előbb az – akkor még létező – Design Center és Terminál adott kiállítási teret (ott most söröző és étterem várja a gasztrókultúra kedvelőit) utóbb a Tesla kiállítótermébe került a fesztivál.

De a plakátok között járva (vagyis a könyvben lapozgatva) más érdekességeket is találunk. Az egyik a látvány és eszközhasználat változása: a tradicionális rajzi tudás és az örökbecsű festői alkotások, nagy mesterek virtuóz műveitől szinte észrevétlen vezetnek át korunk digitális világába. Ez a harminc év már egyértelműen a számítógépes grafika kora, ahol a ceruza helyett az egér a domináns. S mégis, sok ízes, egyedi, egyediségében a múltat idéző, vagy éppen attól ellépő, stílusában és főleg formavilágában is újat hozó

posztert láthatunk. Különösen ott izgalmas ez, ahol a ceruzával, ecsettel (vagy digitális rajztáblával?) készült grafikai kompozíció számítógépes felületbe integráltan jelenik meg, s a korábban még elképzelhetetlen rétegek alá- és fölérendeltsége – a hiperrealizmusig megtévesztő – vizuális élményt teremt. Ezeknél az alkotásoknál néha a technika korlátlan lehetőségei kínálnak új utakat, s adnak olyan inspirációt, amit a grafikus csak nagy önfegyelmellemel képes kontroll alatt tartani.

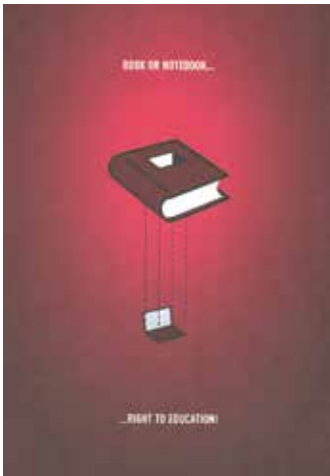
A képi világokhoz illő, s nagy rutinnal festett szövegek helyett a plakátokon felváltotta a kalligráfiában kevésbé jártas alkotók spontán betűkompozíciója, amit ecsettel, filccel firkáltak fel munkáik címéül, majd (talán még rosszabb) fényszedéssel és más digitális szövegmanipulációkkal láttak el. De válogatásunkban erre kevés kritizáltnivaló példát adunk. Végül idézzük *Kulinyi István* ösztönző gondolatait: „... Szellemi, kulturális életünk nagyban változik az új technikák és a globalizált világ életlehetőségei nyomán, amikor a

Bal oldalon szerepelnek:
Paraszky György: Tolerancia éve
Vágvölgyi Noémi: Doktori agóra
Laborcz Zsófia: Gyermekkor...
Antal Pál: Madarak
Faragó István: Ünnepi könyvhét

Jobb oldalon szerepelnek:
Rozmann Ágnes: Színházi világnap
Nagy László: Koncertplakát
Farkas Anna: Ybl 200 jubileum
Molnár Dávid: Lechner Ödön konferenciaplakátja

Bal oldalon szerepelnek:

Kiss Ferenc: Könyv vagy laptop

Maczó Péter: Trend of print

Hasenstaub Livia: Optypo

Balla Dóra: Vasarely évforduló

Jobb oldalon látható poszterek:

Auth Attila: Typo

Jancsó Áron: Felicette, 2014

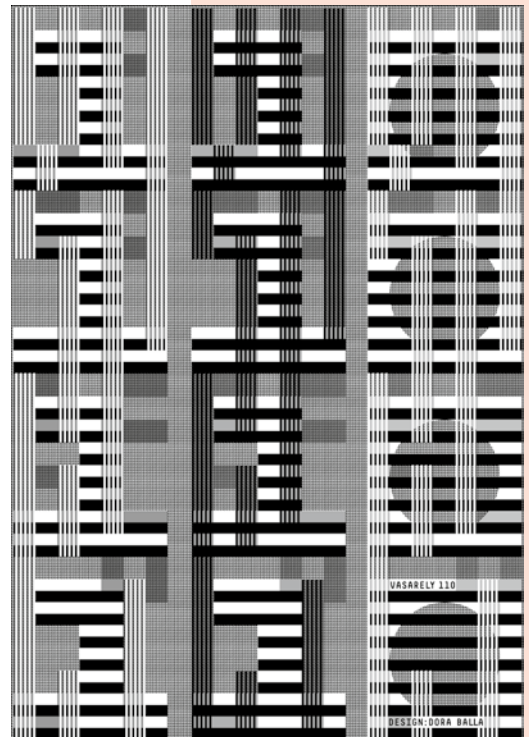
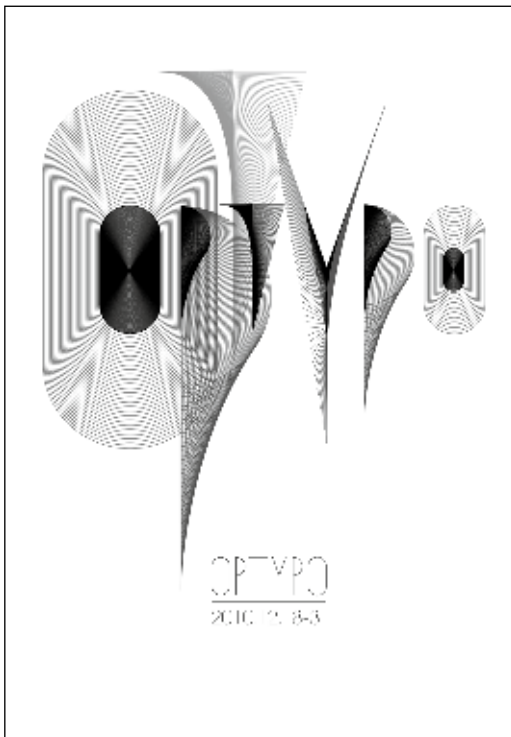
Bulyovszky Lilla: Graff

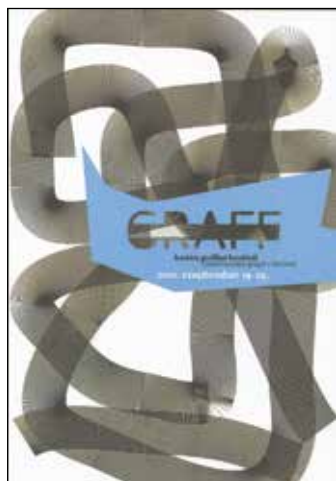
Déri Enikő: Trend of print

Katyí Ádám: Arnel operafesztivál

Czakó Zsolt: Pécs, kulturális

főváros, 2010

művészetek fennmaradását a tömegek szórakoztatásának normái határozzák meg. Gondoljunk csak arra, hogy hányszor és miért megyünk még el moziba, színházba, kiállításra vagy veszünk könyvet és olvasunk, hogy mennyi időt, energiát fordítunk kulturára, vagy hogy mit adott vagy vett el az elmúlt 30 év, és tud-e ezért bármit is adni, ezen bármit javítani akár egy ilyen könyv...”

A szerző – mint egy igazi újhulámos francia film – ránk, nézőkre és olvasókra bízta a választ. Kinek-kinek tetszése szerint.

